

[Poul Nielson]

vore forpligtelser og vores interesse i fortsat at finde frem til områder, hvor vi gennem en vækst i samarbejdet kan styrke afspændingen i vor del af verden.

Jørgen Junior (FP):

En historie fra Jaltakonferencen i januar 1945 fortæller, at Churchill en aften havde anklaget Stalin for at være en rigtig slem morder, men at dette var sket grundet på en lidt rigelig påvirkning af alkohol. Roosevelt bad så Churchill om at undskylde, hvilket han gjorde den næste morgen over for Stalin, men denne var ikke spor vred på Churchill; han tog imod hans undskyldning. Tolken er allerede blevet skudt, sagde han.

Denne lille historie og det, der skete på den store konference ved Sortehavet i vinteren 1945, var baggrunden for den stærkt opreklamerede freds- og sikkerhedskonference i Helsingfors i 1975. Den skulle konfirmere de beslutninger, der var truffet 30 år før. Som betaling herfor skulle Sovjet, der havde interessen i konferencen, love, at kårene ville blive lidt bedre for befolkningerne bag ved de pigtrådshegn og minefelter, der den dag i dag skiller det frie Europa fra det kommunistiske Europa.

Dette har ikke interesseret Sovjet det mindste. Derfor er konferencen i Beograd, der er sluttet her i vinter, blevet begravet i en isnende tavshed. Tavsheden er talende, og den viser, at denne ånd fra Jalta findes i Sovjet den dag i dag. At det er aftalt, at man mødes til en ny stor og dyr konference i Madrid om to år, har desværre nok ikke nogen som helst betydning overhovedet.

Da det var i Jalta, beslutningerne om Europas fremtid blev truffet, uden at der i øvrigt var andre europæere end Churchill til stede, er det rimeligt ganske kort at se på, hvad der egentlig skete på dette historiske møde, der gjorde, at Sovjetunionen ville have sin Helsingforskonference og også fik den. At Vesten så i Helsinki fik sine indrømmelser til gengæld herfor, er korrekt, men det skulle så konstateres på Beogradkonferencen, om de indrømmelser var opfyldt, og de er ikke blevet opfyldt.

Afslutningen på anden verdenskrig opfattedes af langt de fleste som en helbredelse af en farlig europæisk sygdom med hjerte i Tyskland og Det tredje Rige, og så er det

sørgmodigt at konstatere, at kontinentet i Jalta fik indpodet den nye sygdom, som vi lever under i dag. Vi lider under, at en del af Tyskland og en tredjedel af Polen blev indlemmet i Sovjet. Polen fik i stedet et stykke Tyskland, men reelt blev hele landet sovjetisk lydstat ganske som den del af det østlige Tyskland, der var tilbage, ganske som Ungarn, Czekoslovakiet, Rumænien og Bulgarien. Og herudover blev et par millioner russiske statsborgere, der var flygtet fra Stalin, udleveret til den sikre død eller – hvis de var heldige – nogle sibiriske koncentrationslejre.

Så nytter det ikke meget, at historien fortæller, at Churchill i de fleste tilfælde gjorde, hvad han kunne, men at Roosevelt konsekvent støttede Stalin. Det nytter heller ikke meget, at begrundelsen nok var, at der var tale om en forholdsvis alderssvækket person. Det er sørgeligt, men bare en nødvendig konstatering for at forstå, hvorfor man egentlig har haft den konference, og desværre den væsentligste årsag til, at den er blevet den fiasko, den er.

Sovjetunionen har ikke haft skygge af interesse i at opfylde sin del af Helsinkiaftalen, og det synes jeg er blevet bevist i Beograd. Det er vel et spørgsmål, om Vesten fortsat i al fremtid skal anse Jaltaaftalen og opfølgningen i Helsingfors som aftaler, det er rimeligt at respektere. Svaret bør efter min mening være nej. Så vil man skrike: ja men et nej vil medføre en ny kold krig eller større risiko for varm krig. Det er ikke tilfældet, det vil ikke medføre noget som helst andet, end at den store russiske bjørn vil have en lille smule mere respekt for Vesten, end tilfældet er i dag.

Når minister Lise Østergaard i dag i sin tale med så mange ord udtrykker en vis optimisme, er jeg ked af at måtte sige, at jeg ikke synes, der er nogen realiteter bag ved denne optimisme. Communiquet fra Beograd er jo indholdsløst. Ministerens kommentarer burde efter min opfattelse have været en opfølgning af de udtalelser, udenrigsminister K. B. Andersen kom med i Europarådet i 1977, hvor han ganske rigtigt udtrykte skuffelse over at se, i hvor ringe grad ånden fra Helsingfors blev efterlevet i de østeuropæiske lande; han kaldte endda forholdene i visse lande for chokerende.

Af udtalelser fra sovjetisk side kan det nu bedømmes, hvorfor Beograd blev en total